

Boris Mikhailov

Dusk

Met de tentoonstelling 'Boris Mikhailov – Dusk' presenteert DEWEER gallery het werk van de Oekraïense fotograaf Boris Mikhailov. Daarmee breidt de galerie haar samenwerking met Oosteuropese kunstenaars uit. Na ondermeer Ilya & Emilia Kabakov en Sergey Bratkov, is het nu de beurt aan de kunstenaar die algemeen bekend staat als de belangrijkste en meest invloedrijke fotograaf uit de voormalige Sovjetrepubliek.

Boris Mikhailov is geboren in Kharkov, Oekraïne in 1938. In tegenstelling tot vele van zijn generatiegenoten zoals Ilya Kabakov en Eric Bulatov, die vrij vroeg in hun loopbaan Oekraïne inruilden voor Moskou en die later vrij snel naar het Westen emigreerden, bleef Boris Mikhailov tot diep in de jaren '90 wonen en werken in de weinig opgemerkte stad Kharkov. Hij hield altijd vast aan het uitgestrekte, haast vergeten achterland van de Sovjet-Unie. Ook nu hij in Berlijn leeft, verblijft hij nog regelmatig in zijn geboortestad.

Mikhailov, die werd opgeleid als technisch ingenieur, begon omstreeks 1965 met het maken van foto's. Nadat hij in 1966 zijn job verloor omdat de KGB had ontdekt dat hij met apparatuur van zijn werkgever naaktfoto's van zijn vrouw had genomen, vestigde hij zich als zelfstandig fotograaf. Zo hield hij zich jarenlang onledig met het op bestelling uitvergroten en retoucheren van snapshots en familiekiekjes die de opdrachtgevers daarna als een soort ersatz-schilderijen in hun woonkamer aan de muur hingen. Dit breed aanvaarde photoshopen avant la lettre, dit retoucheren van foto's, gaf eenieder het gevoel dat de 'waarheid' van een fotografisch beeld vrijelijk kon worden gemanipuleerd. Een overtuiging die geheel strookte met de praktijk van het toenmalige communistische regime.

Het Sovjetregime bepaalde in die tijd verder dat fotografen zich niet mochten inlaten met het maken van foto's van strategisch belangrijke plaatsen, van foto's waarvan het camerastandpunt hoger lag dan de tweede verdieping, van foto's die de goede naam en faam van de USSR konden aantasten of van naaktfoto's.

Boris Mikhailov heeft zich officieel maar op een subtiel kritische manier aan de eerste twee vereisten gehouden, aan de derde heeft hij zich nooit gestoord.

Vanaf de late jaren '60 heeft Boris Mikhailov een lange lijst van thematische werkseries ontwikkeld. De series zijn onderling zeer verschillend; de ene serie is meer historisch-documentair van karakter, terwijl de andere serie eerder conceptueel is en nog een andere Boris Mikhailov's groot gevoel voor humor laat zien. Het totaalbeeld van zijn oeuvre oogt daardoor zeer divers. De fotograaf zegt hierover dat hij een som van beelden, sequenties en series nodig heeft; die verscheidenheid staat hem toe een schaduw van twijfel te gooien over de juistheid van één enkele visie of perceptie. Een optie die ongetwijfeld ook te maken heeft met de aangeboren huiver die elk kunstenaar kenmerkt, en zeker elk kunstenaar uit de voormalige Sovjet-Unie.

Voor zijn eerste tentoonstelling in DEWEER gallery heeft Boris Mikhailov een statement willen maken, in plaats van een overzicht te bieden. Gezien de economisch woelige tijden die we nu wereldwijd beleven, wilde Boris Mikhailov laten zien hoe hij als fotograaf en als kunstenaar heeft gereageerd op de crisis die zijn land na de val van de Berlijnse Muur in de jaren '90 heeft gekend. Daarom koos hij ervoor alleen foto's uit de serie 'At Dusk'(1993) te laten zien. Voor deze tentoonstelling maakte Mikhailov uit deze serie de ruimste selectie ooit; er zijn een zestig foto's te zien.

De serie 'At Dusk'(1993) bestaat uit ongeveer 110 met blauwe inkt getinte, panoramische foto's. Het is een donkere, zeer dramatische reeks die de herinneringen van de kunstenaar aan Wereldoorlog II oproept; als kind werd Boris Mikhailov tijdens de oorlog geëvacueerd naar de Oeral. Zo herinnert hij zich dat hij 's nachts brutaal werd gewekt door het geluid van de alarmsirenes. De donkere, blauwe tinten verwijzen naar de traumatische ervaringen van toen, maar ook naar het opkomend kapitalistisch systeem dat het postcommunistisch land in zijn greep krijgt.

Veel van Mikhailov's series leunen aan bij wat we in het Westen 'documentaire fotografie' noemen. De kunstenaar stelt zich op als antropoloog, die de dynamiek binnen een groep observeert.

Daarbij gaat Boris Mikhailov overigens het morele vraagstuk niet uit de weg. Hij is zich zeer bewust van de moeilijke ethische positie die hij als kunstenaar ten opzichte van zijn onderwerp inneemt: 'Wat kan een fotograaf doen? Hoe moet ik als kunstenaar handelen? Ik was er me zeer van bewust dat het fotograferen van de armoede die ik rond me zag en die ik niet kon ontkennen, mijn professionele en civiele plicht was. Anderzijds begrijp ik ook de traditionele kritiek die stelt dat je andermans lijden niet gebruikt.'

Biografie

Boris Mikhailov heeft gedurende zijn 40 jaar lange loopbaan een indrukwekkende lijst van tentoonstellingen en prijzen gekregen. Hij stelde o.a. tentoon in het Museum of Modern Art, New York (1993), in Portikus, Frankfurt (1995), in de Kunsthalle Zürich (1996), in de DAAD-Galerie, Berlin (1997), in het Stedelijk Museum, Amsterdam (1998), in het Sprengel Museum, Hannover (1998 en 2007), in het Centre National de la Photographie, Paris en in het Museum of Modern Art, Ljubljana (1999), in Tate Modern, London en in het Fotomuseum Winterthur (2003), in het Institute of Contemporary Art, Boston, MA (2004), in het Centre de la Photographie, Genève (2005) en op de Biennale van Venetië (2007). In 2000 won Boris Mikhailov voor zijn oeuvre de Hasselblad Foundation International Award in Photography.

Lijst van de werken

alle werken:

Boris Mikhailov, *Untitled (from the Series 'At Dusk')*, 1993, met de hand ingekleurde foto

afmetingen:

grote maten 50 x 115 cm ong. (lijst 61 x 129 cm), kleine maten 30 x 75 cm ong. (lijst 50 x 95 cm), dubbel ingelijst werk 30 x 75 cm en 6,5 x 105 cm ong. (lijst 106 x 122 cm)

Boris Mikhailov - Dusk | DEWEER gallery | 22 February - 5 April 2009

Opening hours Wednesday - Friday / Sunday 14:00-18:00, and by appointment

Road description On E17 (Antwerpen - Kortrijk) take exit 4 (N36), direction Ronse - after 7 kms, past the Gulf gasstation, take first right, direction Avelgem - after 1,5 kms: gallery on the left side

DEWEER gallery | Tiegemstraat 6A | B-8553 Otegem, Belgium | +32 (0)56 644 893 | www.deweergallery.com